

Pro chytré hlavinky

V následujících větách objevte tři holčičí a tři klučičí jména:

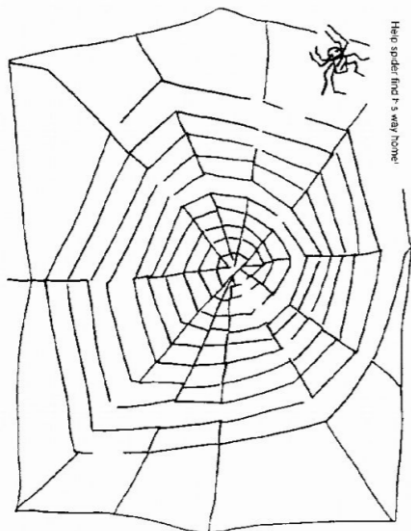
VEZMI TEN STOJAN A ODNES HO VEN,
PROSÍM.
PEPA VLASTNĚ NIC NECHTĚL, BYL JEN
ZVĚDAVÝ.
ODNESTE REZAVÉ ŽELEZO DO SBĚRU.

VIDA, VIDĚLI JSME I TO, CO JSME VLASTNĚ
NECHTĚLI.
TU TVOJI ŘÍKANKU OPRAVDU NEZNÁM.
TA NOVÁ FIRMA REKONSTRUOVALA CELÝ
DŮM.

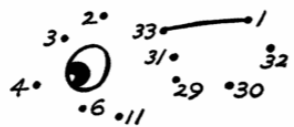
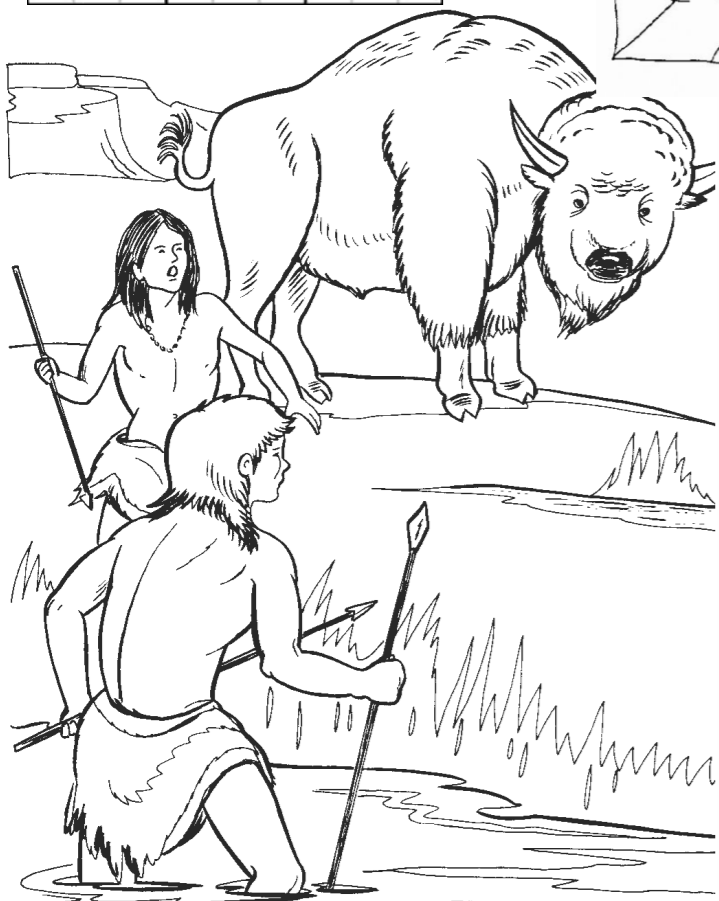
Neustále to mění tvar, ale přesto je to stále kulaté. Co to je?

	1		7	4	
5		9		3	2
	6	7		9	
4		8			
	2				1
			9		5
	4		7	3	
7	3		2		6
6	5		4		

Přijde medvěd za zajíčkem: "Pojď na diskotéku:" - "Nejdu, ještě tam mně malého někdo zmlátí." Medvěd ho přemluví, u vchodu zajíček uvidí velblouda a uteče: "Nikam nejdu, mně neochrániš, podívej, jaké boule udělali koňovi!"

BOROVINY

Roč. 3 Čís.1

Hlásná trouba

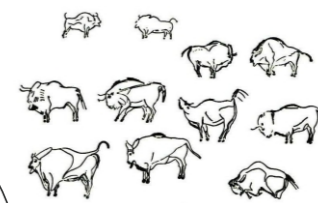
za 5 Holáků

Eduard Štorch 10.04. 1878 / 25.06.1956

Archeolog, pedagog a spisovatel

Významný ostroměřský rodák, se narodil jako druhý syn Anně a Vojtěchu Štorchovým. Otec pracoval jako správce vodárny. Ostroměře příliš neužil, protože se rodina často stěhovala, ale velmi rád vzpomínal na romantiku říčky Javorky, kde jako malý chlapec chytával raky. V pozdějším věku se mu stala Ostroměř a její okolí inspirací a pramenem pro jeho spisovatelskou a badatelskou činnost. V Hradci Králové absolvoval reálku a učitelství ústav. Svě učitelské povolání vykonával na řadě škol ve východních a severních Čechách (v Třebechovicích, Malově Lhotě, Dolní Dobré Vodě u Hořic, Hostomicích u Duchcova a v Mostě), od roku 1903 a do své penze v roce 1938 v Praze. Od svého mládí byl Štorch veřejně velmi činný a měl všestranné zájmy. K nejvýznamnějším oblastem jeho zájmů patřily archeologie, činnost pedagogická, spisovatelská a novinářská. Od začátku své učitelské dráhy zároveň rozvíjel osvětovou činnost. Napsal velké množství politických, naučných a odborně pedagogických článků, bezpočet kulturních a sportovních krátkých zpráv. Právě pro své politické články musel opustit některé školy, kde vyučoval. Na pedagogickém poli usiloval o spojení školy s pobytem dětí v přírodě. Vůdil pražské děti o nedělích do přírody v okolí Prahy, vedl kursy plavání, bruslení a skautský tábornický oddíl. O prázdninách pro ně pořádal laciné zájezdy k moři do Jugoslávie a v zimě lyžařské zájezdy do hor. Organizoval a vedl také četné lyžařské kurzy pro učitele a mládež. Skutečnou školu v přírodě prakticky vyzkoušel v letech 1926-1930 ve své proslulé Dětské farmě, kterou vybudoval z vlastních prostředků na Libeňském ostrově. Štorch jako vynikající pedagog bojoval také za reformu vyučování dějepisu. Chtěl žákům dějepis co nejvíce přiblížit tak, aby se neučili jen data a strohá fakta, ale poznávali celkový život té doby. Ve 30. letech 20. století napsal s Karlem Čondlem trojdílnou učebnici **Pracovní učebnice dějepisu pro školy měšťanské**, jež byla na svou dobu velmi pokrokovou. Velký zájem o archeologii se u Štorcha projevil již v mládí, kdy se jako mladý učitel účastnil řady archeologických výzkumů. Archeologii studoval u prof. Lubora Niederla. Na základě své výzkumné a sběratelské archeologické činnosti v Praze a okolí napsal dvě odborná díla **Praha v pravěku** (1916) a **Praha v době předhistorické** (1921) a jeho byt v Libni mu byl malým muzeem. Jelikož studoval i jiné vědní obory (biologii, etnografii...), napsal další naučná díla - **Vývoj tvorstva a vznik člověka** (1912), **První lidé v Čechách, Počátky života zemského, Původ náboženství** aj. Avšak největší slávu a "nesmrtelnost" mu přinesla činnost beletristická. Poutavou a zábavnou formou v podobě románu či historické povídky zpracoval nejstarší období našich dějin. První knížkou pro mládež byla v roce 1907 **Člověk diluviální**, či historická povídka zpracoval nejstarší období našich dějin. První knížkou pro mládež byla v roce 1907 **Člověk diluviální**, vypovídající o životě pravěkého člověka. Nejznámějším Štorchovým dílem jsou **Lovci mamutů**, vyprávějící o životě pravěkých lovců z období mladšího paleolitu, s obrázky malíře Zdeňka Buriana. Dále napsal: **Praha v době kamenné, Osada havranů, U veliké řeky** (z doby kamenné), **Minehava** (o životě neolitických pastýřů a zemědělců), **V eru dávných věků, Bronzový poklad, Statečné mládí, Zlomený meč** (o králi Marobudovi), **Volání rodu** (z doby bronzové), **Junáckou stezkou** (z doby železné), **Hrdina Nik** (období avarské), **Zastavený příval** (odražení francého nájezdu do Čech r.805), **O Děvín a Velehrad** (z doby Velkomoravské říše) a **Meč proti meči** s dějem z počátku českého přemyslovského státu. Řada jeho knih získala ohlas i ve světě. Byly přeloženy do mnoha cizích jazyků a některé i zfilmovány. Pisemnou pozůstalost a knihovnu odkázal Štorch Městskému muzeu v Hořicích. Pisemnosti byly v r.1977 předány do Literárního archivu Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech, kde byly odborně zpracovány. Sbírkou ze svého pražského bytu odkázal Národnímu muzeu. Eduard Štorch zemřel 25. června 1956 v Praze. Jeho hrob se nachází v obci Lobež (okres Mělník).

Jeskynní malby
První známá umělecká díla vytvořil Homo sapiens sapiens v době asi před 35 000 až 12 000 lety. Jsou jimi malby v jeskyních a skalních obydlích v jihovýchodní Francii a severním Španělsku. Pravěcí malíři vytvářeli svá díla za světla lojových lamp a často si stavěli lešení, aby mohli pracovat i v nepřístupných místech u stropu jeskyně. Podle názoru odborníků neplnily obrazy jen dekorativní účel, ale měly jistě i spirituální význam. Nejčastějšími náměty jeskynních kreseb byla zvířata, především srnky, buvoli, koně, nosorožci, mamuti či jeskynní lvi. Lidé jsou zde zachyceni velmi zřídka, obvykle mnohem schematictěji než zvířata, a navíc v mnoha případech se zvířecími maskami na obličejích. V těchto jeskyních pravděpodobně docházelo k obřadům, při nichž šaman v masce představoval prostředníka mezi světem lidí a říší zvířecích duchů.

Pravěk je nejstarším a nejdéle trvajícím dějinným obdobím, o kterém neexistují žádné písemné prameny. Zdrojem současného poznání jsou především archeologické nálezy hmotné pravěké kultury. Období pravěku dělíme podle materiálu, ze kterého si člověk zhotovoval nástroje, na pravěkou dobu kamennou, bronzovou a železnou. Jednotlivé doby jsou dále děleny na starší, střední a mladší období. Z hlediska časového zahrnuje pravěká doba kamenná orientačně období od 3 milionů let před naším letopočtem do 4. tisíciletí před naším letopočtem.

Pravěk - starší doba kamenná a jeskynní obydlí
Ve starší době kamenné (paleolit, cca do 11. tisíciletí př.n.l.) je část Evropy ještě pokryta ledovci. Nevznikají žádné stavby a rodovému uspořádání předchází tlupy pohybující se za obživou a žijící v jeskyních, na jejichž vnitřních stěnách lze v některých částech Evropy nalézt jeskynní malby s motivy pravěkých zvířat. Mezi hlavní způsoby obživy patří lov zvěře a sběr plodů, rostlin a semen. Příležitost k lovu a sběru poskytovalo zejména okolí vodních toků a ploch, v jejichž blízkosti se paleolitický člověk pohyboval. Převratným objevem je zejména oheň, představující zdroj tepla i světla a sloužící pro přípravu pokrmů i ochranu před zvěří. Kromě nedávných nálezů z počátku čtvrtohor je u nás z paleolitu doložena především proslulá soška Venuše z Dolních Věstonic, symbol matrilinearity (dříve domnělý matriarchát) v době lovců mamutů. Později se život přesouvá pod širé nebe, využívány mohou být skalní převisy, a malby se objevují i na vnějších plochách skalního stěny. Objevuje se lepená keramika sloužící k uchování potravin a vyráběná ještě volně v ruce bez použití hrnčířského kruhu.

Jaromí Nohavica - Tramp
C G F C
Poněvadž nemám kanady a neznám písne pamp
F C G C G
hó hó hó a neznám písne pamp
vyloučili mě z osady že prý jsem houby tramp
hó hó hó že prý jsem houby tramp
Napsali si do canticu jen ať to každý ví
hó hó hó jen ať to každý ví
vyloučený z řad čundráků ten frajer libový
hó hó hó ten frajer libový

Ref:
C F C G
A já jsem ostuda traperů já mám rád operu, já mám rád jazz, rock
C F C G C
chodím po světě bez nože, to prý se nemůže, to prý jsem cvok
F C G D7 G
já jsem nikdy neplul na šifu a všem šerifům jsem říkal pane, pane
C F C G C
já jsem ostuda trempů, já když chlempu tak v autokempu

A povídal mi frajer Joe jen žádný legrácky
hó hó hó jen žádný legrácky
a jinak chytneš na banjo čestný čundrácky
hó hó hó a čestný čundrácky
a prý se můžu vrátit zpět až dám se do cajku
hó hó hó až dám se do cajku
a odříkám jim nazpaměť akordy na vlajku
hó hó hó akordy na vlajku

Ref:
A já jsem ostuda traperů já mám rád operu, já mám rád rock, rock

A tak teď chodím po světě a mám zaracha
hó hó hó a mám zaracha
na vandr chodím k Markétě a dávám si bacha
hó hó hó a dávám si bacha
dokud se trampské úřady nepoučí z chyb
hó hó hó a nepoučí z chyb
zpívám si to svý nevadí a zase bude líp
hó hó hó a zase bude líp

Ref:
A já jsem ostuda traperů já mám rád operu, já mám rád rock, rockv tempu

Věstonická venuše

je keramická soška nahé ženy vyrobená z pálené hlíny pocházející z mladého paleolitu a datovaná do období 29 000—25 000 př. n. l.

Soška byla nalezena 13. července 1925 v popelišti v horní části pravěkého naleziště mezi Dolními Věstonicemi a Pavlovem. Paleolitickou krásku objevil tým Karla Absolona, známého badatele ve speleologii a archeologii. Sám profesor tehdy na lokalitě nebyl přítomen, ačkoli je většinou za objevitele označován. Soška ležela ve zbytcích pradávného ohniště rozložená na dva kusy, které zpočátku ani nepadaly, že patří k sobě. Teprve po očištění se ukázalo, že celek se podobá ženské postavě. Je 11,5 cm vysoká a v bocích 4,3 cm široká. Materiál, který byl k její výrobě použit, je pravděpodobně směsí hlíny a vápence, obdobné drobné plastiky byly přitom většinou zhotovovány z kamene nebo kostí. Ze zajímavosti uvedme výraznou stylizaci obličejce (pouze oči jsou naznačeny krátkými šikmými rýhami), nepřítomnost krku, mohutnost povíslého poprsí (levé ňadro je větší) a boků. Na zadní straně jsou patrné rýhy znázorňující patrně tukové zářezy. V létě 2004 podstoupila soška důkladné „vyšetření“ na tomografu. Důvod k tomu byl podle archeologů jasný: od jejího nalezení uplynulo 80 let a jen čtyřikrát se badatelé pokusili zjistit, z čeho je přesně vyrobena. Poslední výsledky potvrdily, že plastika je z jemné hlíny smíchané s vodou. Jsou v ní ale navíc i malá bílá zrníčka, což může být vysrážený vápenec nebo úlomky kostí. Žádný z dosavadních výzkumů dosud tak jednoznačnou odpověď nedal. Objevil se také pikantní detail: na hýždích sošky se zachoval otisk prstu dítěte starého asi deset let. V současnosti je soška Věstonické venuše v držení Moravského zemského muzea v Brně, ve sbírkách ústavu Anthropos. Hodnota je podle odborníků nevyčíslitelná. Její cenu stanovili v roce 2004 američtí starožitníci na 40 milionů dolarů.

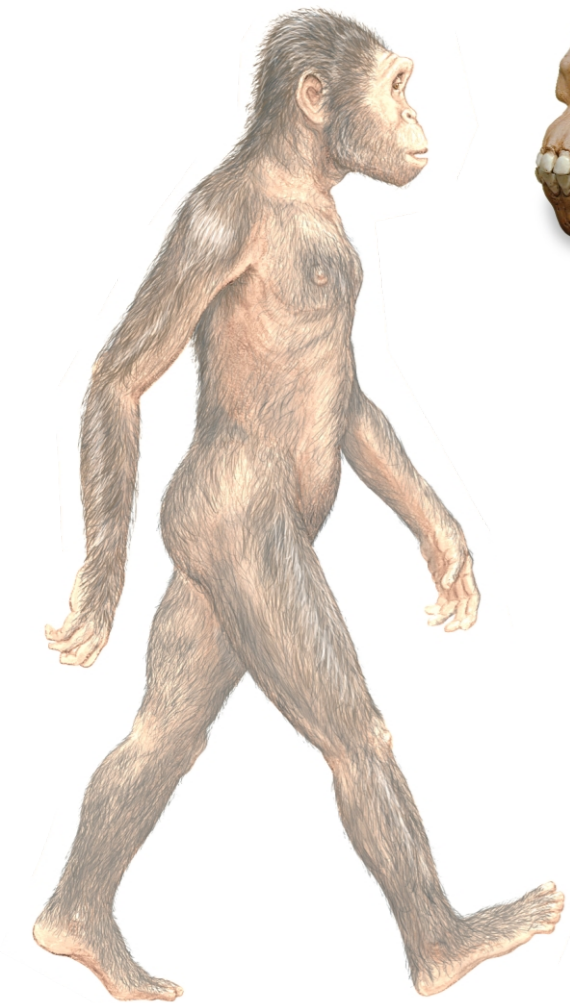

Dolní Věstonice leží na Jižní Moravě, severně od města Mikulov. Městečko je známé díky archeologickému nálezu sošky Věstonická Venuše. Dolní Věstonice se rozkládají na úpatí Pavlovských vrchů a na břehu soustavy vodních nádrží Vodní mlýny. Vodní nádrže jsou postaveny na řece Dyji, původně měli sloužit k zadržení vody při povodních. V dnešní době jsou na březích vybudovány pláže a v jejich okolí rekreační střediska a kempy. Nejvýše položeným místem nad městečkem je Děvín (549 m.n.m.). Jižním směrem od Věstonic jsou na stráních okolních kopců rozsáhlé vinohrady. Západním směrem od Dolních Věstonic vidíme soustavu ropných věží. Městečkem prochází dálkové značené cyklotrasy, Moravská vinná a Mikulovská. Z městečka vede značená turistická trasa. Jižním směrem dojdeme k zřícenině hradu Dívčí hrad, tady najdeme rozcestí a počátek naučné stezky Děvín, po které vystoupáme na vrchol kopce Děvín.

Území dnešního městečka bylo osídleno již v pravěku. V okolí města jsou významná archeologická naleziště. Ve dvacátých letech 20. století tu profesor Absolon objevil sídliště lovců mamutů ze starší doby kamenné. K unikátním nálezům ze zdejší lokality patří světově známá soška ženy, nazývaná Věstonická Venuše. I v pozdějších dobách byla oblast osídlována. Severním směrem od Dolních Věstonic bylo nalezeno na místě zvané Na Pískách Slovanské pohřebiště, které pravděpodobně

pochází z období Velkomoravské říše. U severního okraje městečka jsou archeologické nálezy opevněného hradiště z 10. až 13. století v místech nazývaných Vysoká zahrada. Jsou tu odkryté základy kostela, připomínajícího hrad Strachotín, což byla rozsáhlá pevnost na jižní Moravě. Osada Dolní Věstonice byla založena kolem roku 1300 u obchodní cesty z Rakouska na Moravu. Osada náležela k panství nedalekých Dívčích hradů a později přešla k mikulovskému panství. Ve 14. století byla osada prohlášena městečkem. V roce 1460 získalo městečko právo pořádat týdenní trhy. V 16. století bylo městečko střediskem luteránství. V roce 1575 byla Věstonice v majetku rodu Dietrichštejnů, kteří tvrdě prosazovali katolickou víru ve městě a okolí. V době stavovského povstání proběhla mezi Věstonicemi a Strachotínem významná bitva kdy stavovské vojsko porazilo císařské vojáky. Koncem druhé světové války při osvozovacích bojích bylo městečko poničeno rozsáhlým požárem.

Australopithecus afarensis

"Předchůdci" člověka

Původ člověka není ještě dostatečně historicky prokázán. Existuje však hned několik, někdy hodně fantastických teorií. Z nich nejrozšířenější jsou v současné době teorie dvě: kreacionistická a evoluční (vývojová). Přes nesporně zanedbatelnou roli kreacionistické teorie je stále obecněji uznávanější teorie vývojová, jejímž autorem je anglický přírodovědec Charles Robert Darwin († 1882). Jako takové se jí přidržíme v následujícím výkladu, a to také proto, že kreacionistická teorie je zatím v počátcích a nemůže zatím nabídnout tak ucelený přehled jako teorie vývojová.

Vznik člověka je předmětem antropologie. Zabývá se procesem antropogeneze a hominizace zvířecích předků člověka. K dispozici má kosterní pozůstatky pouze několika jedinců. Někdy je jedinec zastoupen pouze malou částí kostry. Stále jsou nalézány nové kosterní pozůstatky, které mohou každým rokem úplně změnit současnou teorii. Takže ani onen ucelený přehled vývojové teorie není bez zbytku podložen vědeckými fakty. Stále se problém vzniku člověka podobá mostu, z něhož zbyly pouze pilíře a to tak, že nevíme kudy most vlastně vedl.

Počátek lidské evoluce je kladen do miocénu (cca 25/5 mil. př. n. l.), kdy došlo k ochlazení klimatu a ve východní Africe začaly mizet lesy. Místo nich se objevovala savana. Koncem miocénu došlo k další změně. Zaledněním polárních oblastí došlo k drastickému poklesu srážek, což lesy omezilo ještě více. Ve východní Africe navíc problémy prohloubila tektonická činnost a vytvoření Velkého afrického příkopu.

Tím se omezoval životní prostor velkých opic, zvaných hominidů. Progresivnější z nich se životu na savanách přizpůsobili, především začali používat k pohybu pouze zadních končetin, což jim umožnilo jednak větší rozhled po nezalesněné krajině a jednak jim chůze umožnila překonávat velké vzdálenosti poměrně rychle. Nejznámějšími hominidy jsou australopitékové, žijící před 4-2 mil. lety. Z nich nejstarším druhem je Australopithecus afarensis (4/3 mil. př. n. l.). Nejznámějším z nich je samice Lucy, jejíž téměř úplná kostra byla nalezena v etiopském Hadaru roku 1974. Mladší druh Australopithecus robustus není rozhodně předkem člověka. Nadějnější je Australopithecus africanus, jeho nejznámějším představitelem je "taungské dítě", jehož pozůstatky byly nalezeny roku 1925 v jihoafrickém Taungu.

Přes všechny nálezy a teorie není dosud jednoznačně prokázáno, který australopithecus je předkem člověka a jestli vůbec nějaký.

Na počátku byl... kámen

Kámen stojí na počátku technologického vývoje lidstva - výroba štípaných kamenných nástrojů je nejstarším archeologicky doloženým „řemeslem“, jehož kořeny sahají více než 2 miliony let do minulosti a je součástí dědictví předků každého z nás. Technika výroby kamenných nástrojů se vyvíjela od jednoduchých sekáčů, drasadel a staropaleolitických pěstních klínů druhů Homo erectus a Homo heidelbergensis, přes tzv. Levalloiské hroty Neandertálců až po mladopaleolitické dokonalé čepele a elegantní hroty tvaru listu vavřínu, jejichž tvůrci jsme již byli my - moderní lidé.

Pěstní klín

Typickým artefaktem staršího paleolitu je pěstní klín, který byl vyráběn druhu Homo erectus a Homo heidelbergensis. Jde o oboustranným štípaním opracovaný masivní nástroj, silnější konec je někdy neopracován, opačný konec je buď oválný s ostrou hranou, nebo je tvarován do hrotu. Základní kapkovitý tvar pěstních klínů je pozoruhodně konzistentní v celém jejich geografickém rozšíření. Štípaním kolem celého obvodu nástroje se oproti jednoduchému sekáči podstatně zvětšila celková délka řezné hrany. Proces výroby pěstního klínu je mnohem komplikovanější než produkce jednoduchého valounového sekáče. Finálními jemnými údery odstraňujícími drobné úštěpy je dosaženo dokonale ostré hrany. Výroba pěstního klínu tedy vyžaduje vyšší stupeň zručnosti a užití paměti daleko za schopnosti před-lidských primátů. Proto je považován za zásadní technologický průlom, svědčící o významném navýšení kapacity lidského mozku.

Pěstní klín byl používán jako řezný nástroj k porcování zabitých zvířat a zdechlin. Nejstarší hrubě opracované pěstní klíny pocházejí z doby před 1,5 milionem let (Homo erectus), od doby před 500.000 lety (Homo heidelbergensis) se objevují dokonaleji opracované symetrické typy. Pěstní klíny tak zůstaly klíčovým prvkem technologie raných lidí po ohromující dobu 1,5 milionu let. Kromě jejich množství a mimořádné trvalosti, udívuje především symetrický tvar mnohých z nich, jenž byl záměrně docílen dovedným štípaním kamene. U některých nálezů je symetrie dosažena ve všech třech rozměrech - pěstní klíny tak můžeme nazvat „prvními estetickými artefakty“.

Na lovu...

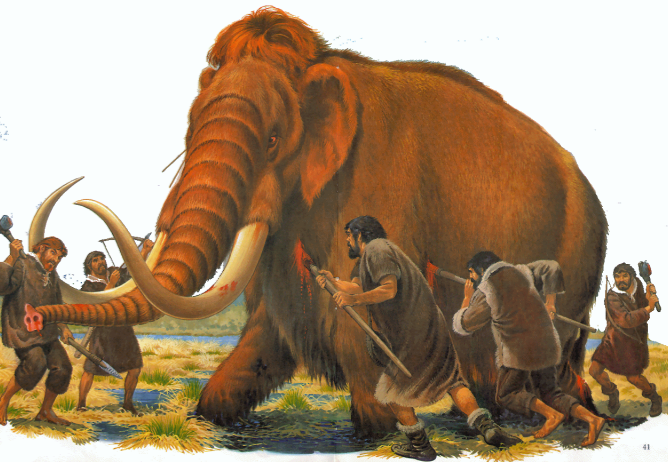
V době před 40 tisíci – 30 tisíci lety se objevil člověk moudrý, latinsky Homo sapiens sapiens. Měl tvrdý život. Víme, že měl po svých předcích vrozenou vlastnost lovit v tlupě, protože k ulovení velkého zvířete sám nestačil. Na rozdíl od dravců a šelem zabíjel člověk nadvakrát. Poprvé ve chvíli, kdy u táborového ohně promyslel a sestavil lovecký plán, a pak ve chvíli, kdy svůj záměr uskutečnil. Zvířata zaujímal nejdůležitější úlohu v jeho životě. Na úspěšný lov se dlouho vzpomínalo. Zvláště toužebně, když nadešla doba nouze a hladu, protože lovecké úspěchy se střídaly s neúspěchy. Jedním z lovných zvířat (vedle drobných hlodavců nebo menších savců) byl také mamut. Znamenal dobu hojnosti, a proto byl vždy vítanou kořistí. Některé zdroje uvádějí, že lovci hloubili jámy, které zamaskovali větvemi a trávou. Pokud mamut vkročil na tuto nástrahu, propadl se do jámy, kde ho pak lovci ubili. Ale jestli tomu tak skutečně bylo, se můžeme jen domnívat. Jisté ale je, že to uměli.

První nástroje a zbraně...

Pravěkmu lovcovi nestačily k lovu holé ruce. Protože uměl přemýšlet, začal si vyrábět první nástroje a zbraně. Jako materiál mu sloužil kámen, který vhodně opracovával. Člověk objevil pazourek, odrůdu křemene, který používal k výrobě dalších nástrojů a zbraní, především na pěstní klíny, škrabadla, hroty oštěpů a šípů a podobně. Ovšem nelze zapomenout na další suroviny (kost, dřevo), které byly také hojně používány k výrobě nástrojů. Později se člověk naučil vyrábět harpuny, luky a šípy, které používal především k lovu medvědů a sobů.

Pazourek byl kus kamene, upravený do tvaru kapky vody. Měl dvě ostré hrany a jednu špicí. Sloužil hlavně jako nástroj pro úpravu ulovených zvířat, oddělení masa od kůže, málokdy byl použit proti jiným lidem. Spojením pazourku a dřevěné tyče (rukojeti) vznikla sekera (pazourek je zasazen kolmo k tyči) a oštěp (pazourek je zasazen ve směru tyče). Sekera byla především nástroj, ale již ve starověku byla používána jako zbraň. Oproti tomu **oštěp** byl používán hlavně jako zbraň. Díky většímu dosahu byl efektivnější a oštěpy se staly nejnámější a neúčinnější zbraní pravěku. Navíc šlo oštěp vrhnout.

První pravěcí lovci se odvážili zpočátku jen k lovu drobné zvěře. Velký obrat ve schopnostech člověka nastal se vznikem jednoduché řeči. Pravěký člověk se totiž v prvních etapách svého vývoje dorozumíval pouze pomocí posunků. Žil a opatřoval si potravu v tlupě, a to ho nutilo hledat způsoby lepšího dorozumívání s ostatními. Postupně začala vznikat lidská řeč. Vznik jednoduché řeči přispěl k tomu, že se tlupy pravěkých lovců mohly už mezi sebou domluvit a odvážily se k lovu větších zvířat, v poslední době ledové dokonce obrovských mamutů.

